

MUNKAERŐHIÁNY

A magyar munkaerőpiac új jelensége a munkaerőhiány. Az Infojegyzet a hazai munkaerőpiac fő jellemzőit, a munkaerőhiány jelenségét, okait, a lehetséges kezelési módokat s az ezekhez kapcsolódó egyes véleményeket kívánja bemutatni. Egyben háttéranyagul szolgál a parlamenti vitához ([V/12673](#)).

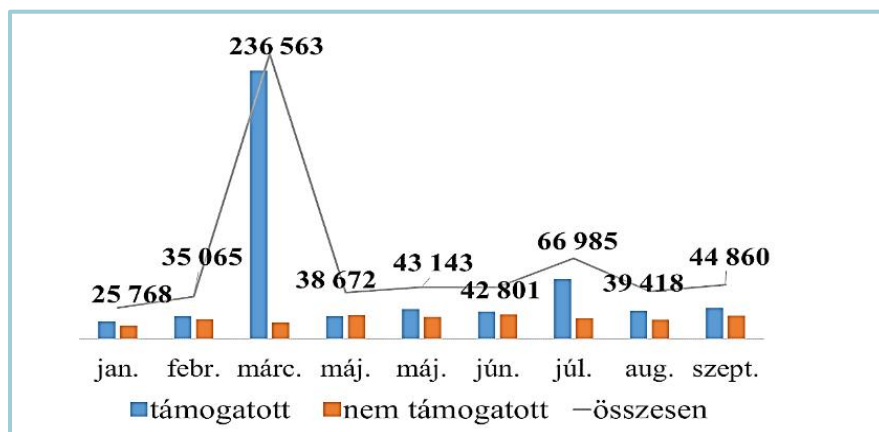
Munkaerőpiaci helyzetkép

2016-ban tovább nőtt a magyarországi munkaerőpiacon a foglalkoztatottak száma és rátája, illetve folytatódott a munkanélküliség csökkenésének trendje. A foglalkoztatottak száma (15-74 évesek) 2016. III. negyedévében 4 390 700 fő volt, a férfiak foglalkoztatási rátája 73,6; a nőké 60,8 százalék ([KSH](#)). A munkanélküliség öt százalék ([2016. 3. negyed-év](#)).

A foglalkoztatási adatok javulásának értelmezése során többen is felhívják a figyelmet arra, hogy a közfoglalkoztatottak és a külföldi telephelyen munkát vállalók számát is beszámítják a teljes létszámba (pl. Scharle [2016](#), Bakó és Lakatos [2015](#), Eppich és Köllő [2014](#)). A KSH 2015. augusztusától közli ez utóbbi két csoport nagyságát. A legfrissebb, október végi [gyorstájékoztató](#) szerint 225,6 ezer fő tekinti magát közfoglalkoztatottnak, 113,2 ezer fő dolgozik külföldön. Utóbbiak számát minimum 150-170 ezer fővel többre [becsülik](#), az ún. tükörstatisztikai becslésekre alapulva.

A munkaerőkereslet növekedését különböző statisztikai mutatók és felmérések is jelzik. A **KSH által nyilvántartott betöltetlen álláshelyek** (a legalább 5 főt foglalkoztató, a versenyszférában működő vállalatoknál, ahol már lépéseket tettek a hely betöltésére) száma 2016. II. negyedévében 38 900 álláshely volt. A **Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ)** a beérkező munkaerőigények alapján számol és megkülönbözteti a **támogatott és a nem támogatott** üres helyeket.

1. ábra: Bejelentett üres álláshelyek száma, 2016 (fő)

Forrás: Infoszolg/NFSZ [havi részletes adatok](#)

- A munkaerőhiány egyre inkább a gazdasági fejlődés gátjává válik.
- A képzettséget tekintve a hazai munkaerőpiacot a keresleti és kínálati oldal eltérő szerkezete jellemzi.
- A piac szerkezete földrajzilag is kiegyensúlyozatlan: a legnagyobb munkaerő tartalék és egyben a legkisebb munkaerő kereset Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön van ([Portfólió](#)).
- A munkaerő tartalékot elsősorban a munkanélküliek, a dolgozni vágyó inaktívak és a jelenleg közfoglalkoztatott, de a versenyszférába integrálhatóak csoportjai jelentik.
- A hazai versenyképesség alakulása nagymértékben függ attól, hogy a jövőben rendelkezésre áll-e megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerő a munkaerőpiacon.
- A képzett munkaerő előfeltétele az oktatás minőségének javítása, az Ipari forradalom 4.0 által megkövetelt készségek és képességek fejlesztése, a szakképzés színvonalának javítása.

Az NFSZ [havonta](#) közli a **nyilvántartott álláskeresők számát**. Ez 2016. szeptember végén 282 049 fő volt, ami **17,5% csökkenést** jelent tavaly szeptemberhez képest.

A [ManpowerGroup](#) szeptemberben hozta nyilvánosságra felmérésének eredményét, amely során 751 munkaadót kérdeztek **munkaerőfelvételi szándékaikról**. Eszerint a munkaadók 15%-a számol felvétellel, 5% elbocsátást tervez, 76% nem tervez változást. A felvételi szándék megegyezik az előző év azonos időszakában mérttel.

ke nem nagyobb, mint 2008-ban volt. Scharle Ágota úgy fogalmaz, *"Ha elhisszük, hogy munkaerőhiány van, akkor ne féljünk attól, hogy a vállalatok nem fognak bért emelni."* (Magyar Narancs, 2016.11.3. p9.)

A MUNKAERŐHIÁNY OKAI

A jelenlegi **demográfiai folyamatok** következtében csökken a gazdaságilag aktív, a munkaerőpiac kínálati oldalán megjelenő munkavállalók száma.

2. ábra: Felvételi szándékok egyes iparágakban 2016. IV. negyedévben

Forrás: [Manpower](#)

Továbbra is magas a munkaképes lakosság körében a **gazdaságilag nem aktív**ak száma (1 763,2 ezer fő, és közülük csak 156 ezer fő szeretne munkát vállalni – [KSH, 2016. szept.](#)) Az aktivitási ráta még mindig nem éri el az uniós átlagot (61,5% versus 64%).

A Policy Agenda kkv cégvezetőket [kérdett](#). 39,7 százalékuk szerint a legnagyobb gazdasági probléma a munkaerőhiány, míg 37,3 százalékuk az adórendszert említette e helyen.

A ManpowerGroup 42 országot érintő, a [hiányszakmákra vonatkozó felmérése](#) alapján hazánkban a megkérdezettek 57 százaléka nyilatkozott úgy, hogy problémákba ütközik a megfelelő munkaerő felvétele. A **magyar munkaadókat a globális átlagnál is jobban sújtja a munkaerőhiány**, melynek egyik oka, hogy nemcsak az európai, hanem a környező országbeli munkaadókkal is versenyezni kell. A **hiányszakmák** leginkább a feldolgozóipar, az IT terület, az egészségügy, a vendéglátóipar, a kereskedelem és a műszaki ágazat területén alakultak ki.

Egyes szakértők azt hangsúlyozzák, hogy a munkaerőhiány kevésbé súlyos problémaként jelenik meg. Köllő János [szerint](#) annak mérté-

A **külföldön munkát vállalók száma** 2010 óta folyamatos növekszik, aminek következtében egyes szakmákban kifejezett munkaerőhiány alakult ki (a migráció és munkaerőpiac kapcsolatáról lásd pl. [Hárs](#), 2016.)

Az oktatási rendszerből fakadó problémák (pl. alap- és digitális kompetenciák vagy a szakképzési hiányosságok) következtében, valamint amiatt, hogy a munkanélküliek és a közmunkások között is magas az alacsony iskolai végzettségűek aránya, **eltérő keresleti és kínálati szerkezetű munkaerőpiac** jött létre (lásd például [Marianne Thyssen](#) foglalkoztatásért is felelős uniós biztos véleményét is az munkaerőhiány [okairól](#)).

Habár a keresetek az elmúlt években folyamatosan [emelkedtek](#), a **magyar bérek** továbbra is alacsonyok és **versenyhátrányba kerültek** már a szomszédos országok béreivel szemben is.

A MUNKAERŐHIÁNY KEZELÉSE, VÉLEMÉNYEK

Bér és járulék

A munkaerőpiaci szereplők egyetértenek abban, hogy a hiány csökkentésének egyik eszköze a **jelentős mértékű béremelés** lehet. Ennek érdekében jelentette be a kormány a **minimálbér és garantált bérminimum** emelésének illetve a **munkaadói járulék** csökkentésének tervét, amit a piac szereplő kedvezően fogadtak.

3. ábra: A minimálbérré és szociális hozzájárulási adóra vonatkozó javaslat

	2017	2018	2019-2022
minimálbér emelés	15	8	
garantált bérminimum emelés	25	12	
munkaadói járulékcsökkentés	4	2	2-2*

*ha a reálbérnövekedés eléri a 6 %-ot

Forrás: Infoszolg/kormany.hu

A munkaadói oldal kisebb minimálbéremelést és nagyobb járulékcsökkentést tartana megfelelőnek. A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) szerint a változások [mértékéről](#) kell tárgyalni. A LIGA megfelelő tárgyalási alapnak [tekinti](#) a javaslatot. A Munkástanácsok Országos Szövetsége [paradigmaszerű minimálbéremelésről](#) szól, míg a vegyipari szakszervezet (VDSZ) szerint a kormánynak kell [garanciát](#) biztosítani, hogy a járulékcsökkentés megjelenjen a reálbérek emelkedésében.

A járulékcsökkentés várhatóan nem egyformán érinti a munkaadókat. A tőkeerős cégek e nélkül is könnyebben emelnek bért, míg a kisebb vállalatoknál kérdés, hogy [elegendő segítség-e](#) ez a béremeléshez (Matheika Zoltán, [Kopint-Tárki](#)). [Palócz Éva](#) azt jelzi, hogy a bérek gyors és nagymértékű emelése egyes vállalati csoportoknál (hazai kkv-k) az ellehetetlenülés veszélyét hozza magával. A bér-emelés mellett szükség van a termelékenység javulására is, amihez a gyengébb vállalata-

toknak hosszabb átmenetre van szüksége. Surányi szerint nagy béremeléseket akkor lépnek meg a munkaadók, ha a munkavállalók, a munkaadók és a kormány egy több évre szóló, a reáljövedelmeket is növelő, átfogó és nem megszorításon alapuló komplett programban [állapodnak meg](#).

A járulékcsonkítás **bevételekiesését okozhat** az egészségügyi és nyugdíjkasszában, végső soron **a költségvetésben**, habár arra is számítanak, hogy a kereslet növekedése költségvetési bevételt is generál majd.

Külföldiek foglalkoztatása

A munkaerő külföldről történő pótlásáról megoszlanak a vélemények. A MGYOSZ szerint célzott kormányzati programmal alkalmazni [lehetne](#) kulturálisan beilleszthető szakképzett munkaerőt. Bár [korábban](#) kormányzati forrásból is elhangzott a külföldiek hazai munkavállalása ösztönzésének [lehetősége](#), jelenleg hazai forrásból kívánják csökkenteni a hiányt. A LIGA szakszervezetek álláspontja szerint ez csak [ideiglenes](#) megoldás lehet, hosszú távon az oktatás és a szakképzés fejlesztésével kell a hiányt kezelni.

Hárs Ágnes által [idézett](#) külföldi kutatások azt erősítik meg, hogy az újonnan csatlakozott EU-tagállamokban a bevándorlási programok nem voltak sikeresek a munkaerőhiány kezelésében. A Policy Agenda [felmérése](#) szerint a cégvezetők 70%-a nem támogatja Európán belüli és kívüli munkavállalók beengedését.

Oktatás szerepe

A közoktatásban nagyobb hangsúlyt kellene, hogy kapjon a változó munkaerőpiaci igényeknek hosszú távon is megfelelést biztosító kompetenciák és készségek átadása és fejlesztése. Emellett elengedhetetlen a szakképzés minőségének javítása ([Matheika](#)).

Mobilitás

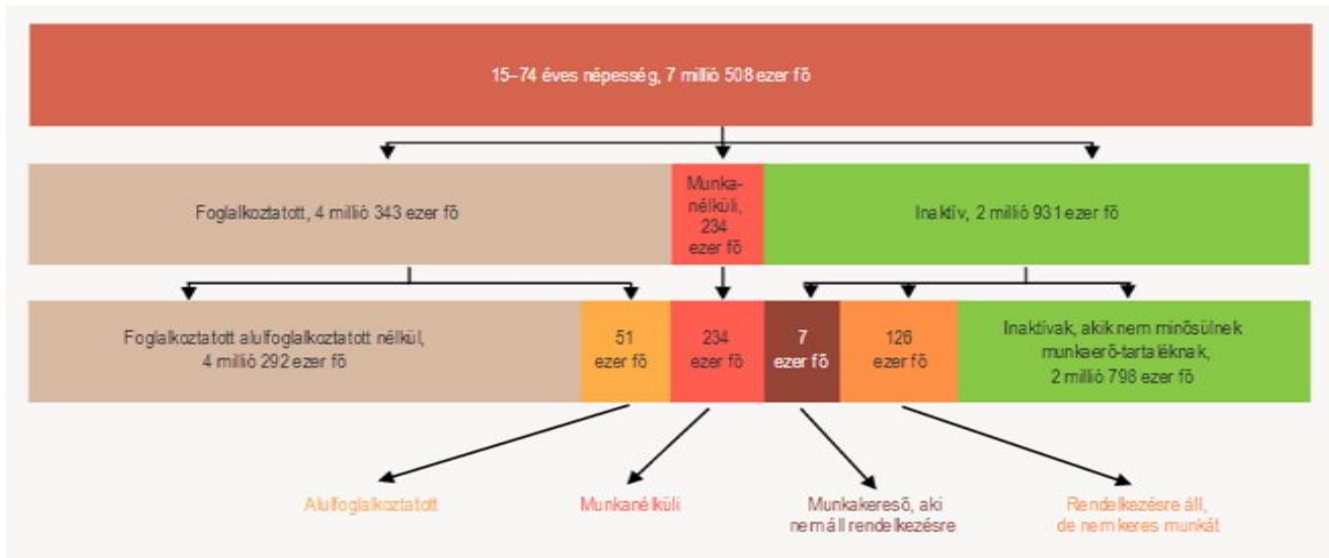
A munkavállalói mobilitás ösztönzése, lakhatási programok biztosítása segíti a kereslet és kínálat földrajzi kiegyenlítését. A Work Force [felmérése](#) szerint javult a hazai munkaerőpiaci mobilitás.

Atipikus foglalkoztatás

Magyarországon nem igazán jellemző az atipikus foglalkoztatási formák (részmunka, távmunka, pozíció megosztás stb.) elterjedtsége.

Ezek alkalmazása révén elsősorban a fiatal anyák munkaerő-piacra bevonását lehetne elősegíteni ([Matheika](#)).

4. ábra: Potenciális munkaerő-tartalék, 2016. II. negyedév

Forrás: Munkaerőpiaci folyamatok, 2016. I. félév, [KSH](#)

Források:

- Bakó Tamás és Lakatos Judit: [A magyarországi munkapiac 2015-ben](#) In: [Munkaerőpiaci Tükör 2015](#), MTA-KRTK
- Scharle Ágota: [Mennyit nőtt a foglalkoztatás 2008 óta](#), In: Társadalmi riport, Társi, 2016.
- Bak Dóra, Szabó Lajos Tamás: Munkaerőpiac, [Oktatási füzetek 6. MNB, 2016. október](#)
- Munkaerőpiaci folyamatok, 2016. I. félév – [KSH, 2016. október 26.](#)
- [A negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés főbb eredményei](#), 2016. III. negyedév, NM
- Palócz Éva: [A magyarországi bérfelzárkózás tartalékai és korlátai](#), In: Társadalmi Riport, 2016.
- Hárs Ágnes: [Elvándorlás, bevándorlás és a magyar munkaerőpiac. Jelenségek, hatások, lehetőségek](#), In: Társadalmi Riport 2016.
- Oberfrank Balázs: Elmélyült a munkaerőhiány a kivándorlás miatt – [Népszava, 2016. szeptember 20.](#)
- Rigó Anita: Mikor fegy el végleg a magyar munkaerő – [Portfólió, 2016. október 7.](#)
- Csath Magdolna: Gazdasági növekedés, béremelés: Mi a helyes sorrend – [Magyar Nemzet, 2016. október 27.](#)
- Teczár Szilárd: "Buta, rövidlátó megközelítés" – Magyar Narancs, 2016. november 3.
- Baka F. Zoltán: Mindenhol vágnának – [Figyelő, 2016. november 17.](#)
- [Manpower munkaerőpiaci előrejelzés](#), Magyarország, 2016. Q4.

Készítette: Kardos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.